

Lausunto

12.07.2022

Asia: VN/813/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi mielenterveyslain (1116/1990) muuttamisesta (tahdon vastaisen lääkehoidon oikeussuojakeinot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esitys mielenterveyslain muuttamisesta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen lausunnoissaan edellyttämällä tavalla on pääpiirteissään perusteltu.

Keskeistä on esityksen taustatiedoissakin todettu "Toisaalta potilaan hoitoon määrääminen ei myöskään saa muodostua pelkäksi vapaudenmenetykseksi, vaan häntä on hoidettava lääketieteellisesti hyväksyttävällä tavalla."

Lakiesityksen yksityiskohdissa olisi liian raskaan byrokratian ja hallinnollisen työn kuorman välttämiseksi vielä tärkeä huomioida, ettei tarkkailuajalta ja sitä välittömästi seuraavalta tahdosta riippumattoman hoidon ajalta edellytettäisi erillisiä valituskelpoisia päätöksiä tahdosta riippumattoman lääkityksen suhteen. Sellainen mielenterveyslain mukainen tarkkailu aika, jonka kuluessa potilaalle joudutaan antamaan lääkehoitoa tahdostaan riippumatta johtaa harvinaisia poikkeuksia lukuunottamatta aina potilaan määräämiseen tahdosta riippumattomaan hoitoon. Tämä on ymmärrettävää, koska kriteerit potilaan lääkitsemiseksi hänen tahdostaan riippumatta ovat tiukemmat tarkkailuajana, kuin varsinaisen hoitopäätöksen voimassa ollessa, jolloin potilaalla on jo todettu hoitoa vaativa mielisairaus.

Yksinkertaisinta olisikin, jos tahdosta riippumattoman lääkehoidon päätös olisi voimassa kerrallaan aina tietyn määräjän, esim. 4 kk riippumatta siitä, onko päätös tehty tarkkailuajana vai hoitoon määrättyinä. Toinen vaihtoehto, joka jo aiemmissakin lausunnoissa oli mainittuna, olisi rajata välitön potilaan terveyttä ja turvallisuutta sekä hänen ympäristönsä turvallisuutta varmistava lyhytaikainen tahdosta riippumaton lääkehoito säädöksen ulkopuolelle, jolloin välttämättömästä tarkkailuajana annetusta lääkehoidosta ei tehtäisi hallintopäätöstä. Tilannetta voisi verrata potilaan henkeä ja terveyttä pelastavaan, tahdosta riippumattomaan lääkehoitoon muussa terveydenhuollossa, kuten sairaalan yhteispäivystyksessä. Erityisesti hätätilanteissa ei ole potilaiden eikä hoitojärjestelmän etu,

että lääkitys tulisi toteuttaa eri lainsäädännön perusteella riippuen siitä, kummalla puolella keskussairaalan käytävää potilasta hoidetaan (somaattinen vs. psykiatrinen puoli).

Heino Jarkko
Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystieteiden tiedekunta Soite -
Psykiatrisesta hoidosta vastaava ylilääkäri